

Otevřený dopis členům vlády České republiky

Vážený pane premiére, vážení členové vlády,

obracíme se na Vás v souvislosti s veřejnou zakázkou „Odstranění některých ekologických zátěží vzniklých před privatizací“, tzv. „ekozakázky“. Považujeme za velmi pozitivní a **plně podporujeme doporučení Ministerstva financí nevybrat žádnou nabídku a zakázku tak ponechat bez vítěze a vyzýváme vás k potvrzení tohoto rozhodnutí i na úrovni vlády České republiky. Zároveň chceme pozitivně navrhnout, jakým směrem by se po zastavení ekozakázky mělo pokračovat v sanacích.**

Tato zakázka je svým objemem největší v historii České republiky a vysoce převyšuje ceny zakázek v zemích Evropské unie. **Je připravena způsobem, který je ekonomicky nevhodný, vysoce netransparentní a podporuje riziko korupce, kartelových dohod mezi uchazeči a výrazné plýtvání veřejných prostředků v řádu desítek miliard korun.** Zakázku proto tvrdě kritizuje kromě odborníků a protikorupčních organizací také Nejvyšší kontrolní úřad.

Hlavní důvody pro nevybrání vítěze:

- 1) **Není jasný předmět a objem zakázky.** Zadavatel nspecifikoval konkrétní potřebné práce a nechává toto na uchazečích, což je nezodpovědný a neekonomický přístup. V době vypsání nabídky ani neměl soupis všech lokalit, kterých se zakázka týká, a úplný popis sanačních činností.
- 2) **cenové nabídky uchazečů vysoce převyšují cenu** odhadovanou odbornými institucemi. Nejnižší nabídka dosahuje výše 56,8 mld. Kč bez DPH, což je **až o 35 mld. Kč (podle jiných odhadů až o 42 mld. Kč) vyšší** než cena, kterou odhadují odborníci (např. Ministerstvo životního prostředí či Česká inspekce životního prostředí). Jen tento rozdíl je ve výši odpovídající součtu ročního rozpočtu Ministerstva financí a Ministerstva životního prostředí na rok 2011.
- 3) Společnost **Marius Pedersen Engineering**, která podala nejnižší nabídku, **má nejasnou majetkovou strukturu** (100 % akcií je na majitele, jde tedy o tzv. **anonymní akcie**). V zahraničí by se takováto firma veřejných zakázek nesměla účastnit.
- 4) **Počáteční analýza** společnosti A.T. Kearney, na jejímž základě došlo k rozhodnutí vyřešit sanace většiny starých ekologických zátěží ve formě kvazikoncese pomocí jediné zakázky, byla zpracovaná nekvalitně – např. **do hodnocení nezahrnula variantu rozdělení zakázky do více menších celků**, což je varianta, kterou podporuje většina odborníků a která by umožnila efektivnější soutěž. **Zakázka byla vypsána způsobem, který nemá v zahraničí obdoby** a je s ohledem na svůj objem vysoce riziková a ekonomicky nevhodně řešená. Počáteční analýza A.T. Kearney zahraniční srovnání zcela opomíjí.
- 5) **Argumenty o časové tísni** na řešení ekologických škod použité zadavatelem **nejsou pravdivé**. Horizont roku 2015 se týká pouze některých lokalit a i u nich je možné termín prodloužit. Sanace je nesporně nutné provést, uspíšení jejich realizace ovšem neobstojí v porovnání s možnou ztrátou desítek miliard korun a bezpečnostními a korupčními riziky provádějícími tuto konkrétní zakázku.
- 6) Další podezřelou okolností zakázky bylo **vylučování uchazečů** ze soutěže za netransparentních a podezřelých okolností (především PPF) a velmi **nestandardní výběr poradců a právníků** pro poradenskou činnost, kde mohlo dojít k účelovému dělení zakázek.
- 7) Projektová dokumentace obsahuje **rozhodčí doložku pro řešení konfliktů** mezi státem a dodavatelem, z čehož plyne riziko arbitráže s velmi nejistým výsledkem pro stát.
- 8) Zakázka byla vypsána tak, že **kvalifikační předpoklady**, které vykazují znaky, jež budí podezření z manipulace zakázky, mohly splnit pouze největší subjekty. Soutěže se tak účastnily pouze tři firmy, což je **velmi malý počet uchazečů**, ač jich na trhu působí celá řada. Ze strany zadavatele nedošlo k transparentnímu vysvětlení stanovení kvalifikačních kritérií. Uchazeči se navzájem znali a měli dostatek času se spolu domluvit na společném postupu. Existuje tedy obrovské riziko **kartelové dohody a nadsazení ceny**, podezření budí i velmi podobné nabídkové ceny uchazečů.

- 9) Zakázku provádí výrazné riziko **deformace trhu a podrobení konkurence výhercem** z důvodu, že žádný dodavatel není schopen zakázku realizovat samostatně. Ostatní dodavatelé se tedy pro své přežití musí stát subdodavateli výherce, což ničí přirozenou soutěž. Zadavatel podmínkami vyloučil de facto všechny menší uchazeče (a omezil tak významně konkurenci), čímž nepřispěl k rozvoji průmyslu v oblasti likvidace ekologických zátěží (v němž má ČR dlouhodobě komparativní výhody a dobrou perspektivu do budoucna).
- 10) Stanovení jediného výherce a potažmo i realizátora sanací provádí **bezpečnostní riziko** v případě předčasného ukončení činnosti výherce či vyvedení financí ze subjektu. Může se stát, že se výherce rozhodne sanovat zpočátku jen lokality levné a jednoduché a při účelovém bankrotu a vyvedení financí by nutnosti řešení nejtěžších a nejdražších sanací ve výsledku čelil opět stát.

JAK DÁL? Jsme si vědomi nezbytnosti a objektivní potřeby staré ekologické zátěže odstranit. Způsob jejich sanace ovšem vyžaduje komplexní, promyšlený a transparentní proces, v němž doporučujeme:

- 1) **Zveřejňovat veškeré informace** o průběhu celého procesu. Umožnit tím veřejnou kontrolu, což výrazně posílí transparentnost a minimalizuje podezření ze strany veřejnosti, odborníků i příslušných úřadů.
- 2) Při přípravě celé koncepce sanačních veřejných zakázek **úzce spolupracovat** a postup koordinovat s **Ministerstvem životního prostředí a Státním fondem životního prostředí**.
- 3) Stanovit předem **jasné kvalifikační požadavky**, které budou jasně vyargumentované, a zmonitorovat veškeré potenciální dodavatele na evropském trhu. Tyto **dodavatele následně informovat o vypsání soutěže** a v případě, že se do ní nepřihlásí, proaktivně zjišťovat, jaká byla příčina a zda nepovažují kvalifikační požadavky za diskriminační.
- 4) **Rozdělit jednotlivé sanace podle lokalit a přistupovat k nim samostatně v jednotlivých zakázkách**. U sanací většího rozsahu je běžnou zahraniční praxí jejich členění na části, kdy každou může provádět jiná firma a na práce tak dosáhnou i menší firmy. Tuto praxi doporučuje i Evropská unie. MF by mělo zveřejnit a průběžně aktualizovat plánovaný harmonogram sanací, i firmy bez nadstandardních informací tak budou moci adekvátně očekávat, kdy a jaké zakázky budou vypsány.
- 5) Vždy na každou lokalitu **zpracovat pečlivý ekologický průzkum** dané lokality (detailně neznáme, co se má vyčistit) za důsledné veřejné kontroly, odborné oponentury a otevřenosti.
- 6) **Sanované lokality rozdělit do tří kategorií** a řešit je následujícím způsobem:
 - a. **Těžce poškozené lokality** = lokality, u kterých aktuálně hrozí výrazné nebezpečí ekologické havárie. Na tyto lokality začít vypisovat soutěže přednostně.
 - b. **Středně postižené lokality** = lokality, u kterých výhledově hrozí riziko a je vhodné sanaci řešit prostřednictvím soutěží vypsanych Ministerstvem financí.
 - c. **Málo poškozené lokality, kde nehrozí ekologické riziko** = lokality, kde není výrazné riziko a kde by měl stát jednat s majitelem dané průmyslové lokality (nabyvatelem privatizovaného majetku) o organizačním a finančním zajištění sanací. Nabízí se varianta, že soukromý majitel bude schopen znečištěné lokality sanovat efektivněji.

Autoři výzvy:

Centrum pro aplikovanou ekonomii, o.s. – zIndex; Ekologický právní servis, o.s.; Inventura demokracie; Nadace Open Society Fund Praha; Naši politici, o.s.; Otevřená společnost, o.p.s. – projekt Otevřete.cz; Oživení, o.s.; PragueWatch, o.s.; Respekt institut, o.p.s.; Transparency International – Česká republika, o.p.s.; Veřejnost proti korupci; Zelený kruh, o.s.

Kontakt pro média:

David Ondráčka

Ředitel Transparency International – Česká republika, o.p.s.

Tel: 605 814 786, email: ondracka@transparency.cz

